

(o almenys no predominantment) un b. ll. *communia* rebut per via sàvia, sinó un abstracte en *-ia* (a la manera de *comunitat*, *cominalesa*, etc.). *Comunès*. *Comunesa*. *Comunista* [1868, *SLitCosta*], *comunisme* [id., id., que cita Robert Owen i Etienne Cabet: recordem els adeptes que tingué fins a l'Ajuntament de Barcelona el moviment d'Icària, que es convertí llavors en el nom d'una avinguda un poc excèntrica, dins la ciutat; i el que escriví Pi i Margall sobre el comunisme]. *Comunitat* [Llull]; *comunitari* [1868, *SLitCosta*]. 10 I cf. *COMBREGAR*.

¹ Flexió que ha constituït una constant en totes les regions i en tots els períodes de la llengua, fins en aquells on s'arribà al nivell més baix en puresa i vitalitat: «la salut *comuna*», doc. de 1614 (RLR LXII, 293-4), «después se segueix lo lloch de Ribasaltas, terreno de bon vi segons la veu *comuna*» en el violent antifrancès i força castellanitzant Baró de Maldà (c. 1800, *Excursions*, p. 145). Si hi ha qui ha dit coses com la *causa comú* o les *aportacions comuns*, són solament algun barceloní o altre escriptor d'altres ciutats, de cultura castellana i sense saba nostra. La literatura nostra des de la Renaixença ha seguit fidel a la flexió correcta i popular, des de la generació iniciadora —«tots hi hem de posar la part en aquesta obra *comuna*», Genís i Aguilar, *Julita*, p. 66— fins a aquells continuadors barcelonins que, tot essent de llenguatge ben català, passen per més refractaris al purisme: «la dignitat *comuna*», «una representació *comuna*», «en les hores *comunes* les multituds comencen a obrar immortalment», Coromines (*La Vida Austera* III, cap. 9; v, cap. 5, O. C., 782b9; comprovats tots tres en l'autògraf, sense retoc, i en la 1.ª i 3.ª ed., pp. 218, 219); «els homes del "Poble Català" --- volem portar a l'obra *comuna* el parer d'uns homes honrats», id. («El Po. Cat.», 28-xi-1910). No hi ha dissidència ni per part dels valencians: Cavanilles, *Obs.* (1797) II, 325, dóna detalls de la *figuera comuna*; l'expressió valenciana *taronja comuna* s'ha propagat a l'ús del comerç internacional i JGiner i March em diu (1956) que s'accepta en els telegrams en qualsevol llengua, espanyola o no. —² Recordem l'altra substantivació, consagrada en el cat. central: la *comuna* 'retret per a les necessitats'. A certes zones d'Aragó el *común*, que imiten els barcelonins quan usen el castellà, i així ho diuen a Ribagorça, fins a Benasc, però es veu que els de Barbastre ja no ho volen, i un fill d'allà m'ho denunciava com a benasquès (1965). —³ Així ho pronunciaven a Rialb. Però hi ha una variant *kumó*, *kumóns*, que els de Rubió aplicaven al mateix bosc (1959), i és la més usada, almenys d'allà en avall, i dita d'altres paratges, en part amb substantivació en el sentit d'«empruï»: Clot de *kumó* a Altron, Prat de *kumó* a Montcortès, i fins a la Ribagorçana: lo *kumó* de la Confraria, vessant de Muntanya a Castissent (1957); també el femení *les komónes* d'Espètx a Montcortès. Vora la serralada fronterera els timbres de *ú* i *ó* s'acosten molt pertot, fins i

tot allà on no es neutralitzen, i això facilita la intrusió d'una terminació més freqüent en lloc de *-ú*. —⁴ Diu que també s'usa a Olot, i assegura (única prova) que és d'allí una frase no gaire clara, però ni he sentit mai res de semblant en el Continent ni hi ha cap notícia anàloga enlloc, referent al Principat. Potser hi hagué error de lectura en una nota de Mn. Alcover, per *Alaró* o *Aló(r)*=*Alaior*. —⁵ Com a rara excepció, potser només un dels habituals estiregassaments a què Alcover sotmetia la seva fraseologia pagesívola: «les ampolles exploratrius --- del *comú* d'avellanés grosses», *BDLC* VII, 1913, 400.

Comunal, *comuner*, V. *comú* *Comunera*, V. *colmo Comunesa*, *comunia*, V. *comú* *Comunicable*, *comunicació*, *comunicar*, *comunicat*, *comunicatiu*, V. *combregar Comunidor*, V. *amonestar Comunió*, V. *combregar Comunir*, V. *amonestar Comunisme*, *comunista*, *comunitari*, *comunitat*, V. *comú*

CON, pres del ll. *conus*, i, aquest, del gr. *κῶνος* 'con', 'pinya'. □ 1.ª doc.: *cono* 1803, Belv.; *con* 1917, *DOrt*.

DERIV.: *Cònic* [1803, Belv.]; *conicitat* (Fontserè, *Elem.*, § 196).

CPT.: *Conífer*. *Conifforme*. *Conirostre*: amb ll. *ros-trum* 'bec'. *Conoide*; *conoïdal*.

CONANGLE, mot molt rar que sembla haver designat una mena de cereal o llegum, origen incert, potser del topònim *Conangle*, repetit en diversos llocs (Osona, etc.) en un dels quals s'hauria fet notar la producció d'aqueixa planta. □ 1.ª doc. i única: S. xv, en unes Costumes de Badalona.

De les quals cita el *DAG*. «se dóna promea <'primícia'> de forment, ordi, mestayll, espelta, sègol, mill, bessas, *conangle*, faves». No se'n té més notícia, i el mot ni tan sols figura en altres diccs. (llevat d'*Alcm* que ho cita del *DAG*. literalment); fins en el *DAG*. va amb un interrogant; ¹ tampoc en llengua d'oc. Diverges pistes es poden imaginar, però no ens porten lluny. El fajol i algun altre dels que es poden qualificar de cereals són *poligonàcies*, fruits de forma angular, com ho són la faja, l'eucaliptus, etc.: seria un derivat de *ANGULUS* 'angle, racó'?; la formació amb *CON-* fóra possible, però tota la idea resta vaga.

Amb el frprov. i prov. alpí *comangle* 'espècie de tasco a pens es pot percebre altra cosa que una curiosa semblança fonètica —i encara, incompleta—, gens demostrativa ni guiadora no enant acompanyada de nexa semàntic concebible. En aquestes condicions, l'única cosa raonable és admetre que devia pendre nom d'un dels topònims *Conangle* o *Conangles*, que són antics, el mateix que llur diminutiu *Conangell*: seria, doncs, un cas comparable al del cast. *bañón* (< *palo de Bañón*, veg. *DCEC*) o al del prov. *anglar* «variété de raisin rouge» (quatre pobles *Anglars* en el *Llenguadoc*, *FEW* I, 96a) i al d'altres nombrosos